

СПЕЦИФІКА ВІДТВОРЕННЯ МОВНИХ ОДИНИЦЬ РОМАНУ ЛІЗ ТОМФОРД “ВИЩЕ НЕБА” В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ

Пушкар Тетяна Миколаївна

к.пед.н., доцент

Войтенко Євгенія Костянтинівна

студентка

Житомирський державний університет імені Івана Франка
м. Житомир, Україна

Анотація. У роботі проаналізовано особливості відтворення мовних одиниць сучасного англomовного романтичного роману в українському перекладі на матеріалі твору Ліз Томфорд «Вище неба». Розглянуто специфіку передачі розмовної та сленгової лексики, професійної термінології авіаційної й спортивної сфер, а також індивідуалізованого діалогічного мовлення персонажів. Встановлено, що ключову роль у забезпеченні природності й стилістичної адекватності перекладу відіграють лексичні та стилістичні трансформації, описовий переклад, семантична адаптація та експресивна компенсація.

Ключові слова: художній переклад, перекладацькі трансформації, розмовна лексика, сленг, діалогічне мовлення, стилістична адаптація, інтонаційна виразність, молодіжна культура, професійна термінологія, сучасна романтична проза.

Сучасна перекладознавча наука все частіше звертається до аналізу перекладів масової художньої літератури, зокрема, романтичної прози, яка формує мовні та культурні орієнтири широкого кола читачів. Особливий інтерес у цьому контексті становлять твори, що поєднують емоційну насиченість, розмовну лексику, професійну термінологію та елементи сучасної популярної культури. Саме таким є роман Ліз Томфорд «Вище неба» – дебютна книга циклу «Місто вітрів», що набула широкої популярності завдяки

соціальним мережам та впізнаваній стилістиці авторки.

Роман «Вище неба» написаний у руслі сучасної любовної прози, для якої характерні динамічний сюжет, інтенсивні діалоги та суб'єктивна оповідь від імені головної героїні. Авторка активно використовує розмовну англійську мову, скорочені граматичні форми, емоційно забарвлену лексику, а також професійну лексику, пов'язану з авіацією та спортом. Однією з ключових мовних рис тексту є переважання діалогічного мовлення над описовим, що зумовлює необхідність збереження природності та живості реплік у перекладі. Перекладач стикається з потребою не лише передати зміст висловлювань, а й зберегти їхню інтонаційну, емоційну та соціально-стилістичну маркованість.

Варто зазначити і те, що у романі широко представлена лексика сучасної молодіжної культури, зокрема, сленг, оцінні прикметники, розмовні вигуки, що виконують функцію характеристичної персонажів і створюють ефект автентичності.

Лексичний рівень є одним із найскладніших аспектів перекладу роману «Вище неба». Значна частина словникового складу оригіналу належить до неформальної розмовної лексики, яка не завжди має прямі відповідники в українській мові. У процесі перекладу активно застосовуються такі трансформації, як: лексична заміна, коли англійський сленговий вираз передається нейтральнішим або стилістично відповідним українським аналогом; семантичне розширення або звуження, що дозволяє адаптувати значення слова до контексту; описовий переклад, особливо у випадках культурно маркованих одиниць. Особливої уваги заслуговує переклад професійної лексики. Авіаційні терміни та мовні формули, пов'язані з роботою бортпровідниці, зазвичай відтворюються за допомогою усталених українських відповідників, що сприяє точності та достовірності тексту.

Діалоги є провідним засобом розкриття характерів Стіві та Евана Зандерса. В оригіналі мовлення персонажів відзначається індивідуалізацією: головна героїня використовує більш емоційні, рефлексивні конструкції, тоді як мовлення Евана насичене іронією, самовпевненими репліками та короткими

фразами. В українському перекладі ця диференціація здебільшого збережена завдяки варіативності синтаксичних конструкцій, використанню розмовних часток і вставних слів та інтонаційній адаптації реплік. Перекладачеві вдалося уникнути надмірної літературизації діалогів, що є поширеною проблемою при перекладі сучасної прози. Натомість збережено динаміку мовлення, природність реакцій та психологічну напругу між персонажами.

Аналіз специфіки відтворення мовних одиниць роману Ліз Томфорд «Вище неба» в українському перекладі засвідчує високий рівень адаптації сучасного англomовного художнього тексту до українського мовного середовища. Переклад зберігає жанрові, стилістичні та емоційні особливості оригіналу, водночас враховуючи мовні норми та культурні очікування українського читача.

Основними перекладацькими прийомами виступають лексичні та стилістичні трансформації, експресивна компенсація, інтонаційна адаптація та прагматична орієнтація на цільову аудиторію. Діалоги та внутрішні монологи передано з дотриманням мовної індивідуалізації персонажів, що сприяє збереженню психологічної глибини твору.

Отже, український переклад роману «Вище неба» може слугувати показовим прикладом сучасного художнього перекладу, у якому поєднуються точність, стилістична гнучкість і орієнтація на живе читацьке сприйняття.